

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри
підприємництва і торгівлі
Протокол № 19 від «20» червня 2017
Зав. кафедри

_____ О.Є. Бавико

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
« ЕКОНОМІКА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА »

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник:
Добровольський В.В. асистент, к. е. н.,
доцент

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Обов'язкова дисципліна
Семестр	8
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, годин	30
Практичні/ семінарські, годин	30
Лабораторні, годин	
Самостійна робота, годин	90
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4,6
самостійної роботи студента	6,9
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета дисципліни є формування у студентів теоретичних знань з особливостей економічних відносин та економічного механізму підприємств туризму, сучасного економічного мислення та комплексного розуміння проблем управління виробничою і комерційно-фінансовою діяльністю, а також умінь та практичних навичок їх розв'язання

Завдання дисципліни полягає в теоретичній та практичній підготовці студентів з концептуальних основ економіки туристичних підприємств, набуття навичок самостійної роботи щодо розробки базових стратегій розвитку підприємства з метою забезпечення ефективної діяльності туристичних підприємств та задоволення потреб туристів

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки туризму та ресурсне забезпечення туристичного підприємства					
Тема 1. Економіка туризму та туристичний бізнес: суть, зміст та основні поняття	12,5	2	2		8,5
Тема 2. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	12,5	2	2		8,5
Тема 3. Економічна ефективність туристичної діяльності. Спеціалізація, кооперація та концентрація виробництва в економіці туризму	12,5	3	3		6,5
Тема 4. Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	12,5	3	3		6,5
Тема 5. Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	12,5	2	2		8,5
Тема 6. Мотивація та організація оплати праці працівників туристичного підприємства	12,5	3	3		6,5
Разом за змістовим модулем 1	75	15	15		45
Змістовий модуль 2. Економічне управління виробничою і фінансово-комерційною діяльністю туристичних підприємств					
Тема 7. Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	15	3	3		9
Тема 8. Формування та використання доходів туристичних підприємств	15	3	3		9
Тема 9. Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства	15	3	3		9
Тема 10. Ціноутворення в туризмі	15	3	3		9
Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	15	3	3		9
Разом за змістовим модулем 2	75	15	15		45
Усього годин	150	30	30		90

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Практичне заняття. Економіка туризму та туристичний бізнес: суть, зміст та основні поняття	2
2	Практичне заняття. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	2
3	Практичне заняття. Економічна ефективність туристичної діяльності. Спеціалізація, кооперація та концентрація виробництва в економіці туризму	3
4	Практичне заняття. Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	3
5	Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі Практичне заняття.	2
6	Практичне заняття. Мотивація та організація оплати праці працівників туристичного підприємства	3

7	Практичне заняття. Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	3
8	Практичне заняття. Формування та використання доходів туристичних підприємств	3
9	Практичне заняття. Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства	3
10	Практичне заняття. Ціноутворення в туризмі	3
11	Практичне заняття. Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	3
	Разом	30

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації щодо економіки туристичної галузі.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки туризму та ресурсне забезпечення туристичного підприємства			
Практичне заняття. Тема 1 Економіка туризму та туристичний бізнес: суть, зміст та основні поняття	8.5	<p>1. Поняття економіки туризму: зміст, мета та завдання. Економіка туризму в системі прикладних наук про туристичне обслуговування населення. Економічні функції туризму. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система. Сучасний стан і перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні. Структура туристичного бізнесу. Обмежуючі фактори, що впливають на діяльність туристичних підприємств. Економічна політика держави в сфері туризму. Загальні показники оцінки туристичної діяльності. Джерела [1, 2, 3, 4, 5].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Практичне заняття Тема 2. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі.	8.5	<p>1. Поняття про туристичний ринок. Класифікація та функції туристичного ринку. Особливості функціонування туристичного ринку. Підприємницька діяльність як основа функціонування туристичного ринку. Принципи підприємництва в туристичному бізнесі. Функції підприємництва в туризмі. Зовнішнє та внутрішнє середовища туристичного підприємства. Нормативно-правове забезпечення організації туристичного підприємства в Україні Джерела [1, 2, 3, 4, 5].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Практичне заняття Тема 3. Економічна ефективність туристичної діяльності. Спеціалізація, кооперація та концентрація виробництва в економіці туризму.	6.5	<p>1. Поняття ефективності в туристичній діяльності. Види ефективності. Система показників економічної ефективності туристичного бізнесу. Характеристика показників загальної економічної ефективності. Характеристика показників порівняльної економічної ефективності. Аналіз та оцінка ефективності туристичної діяльності та шляхи її підвищення. Поняття про спеціалізацію та кооперацію в туристичній діяльності як засобів підвищення ефективності економічної діяльності. Напрями спеціалізації та кооперації в туризмі. Система показників оцінки спеціалізації та кооперації в туристичній діяльності. Поняття концентрації виробництва в туристичній діяльності. Форми концентрації виробництва. Напрями концентрації виробництва в туризмі Джерела [1, 2, 3, 4, 5].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
		<p>1. Поняття про основний та оборотний капітал туристичного підприємства. Класифікація основних фондів туристичного підприємства за різними ознаками. Структура основних фондів. Показники оцінки та спрацювання основних фондів. Методи нарахування амортизації основних фондів. Показники</p>	

Вид та тема заняття	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Практичне заняття Тема 4. Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	6,5	відтворення і використання основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів. Сутність та значення оборотних фондів та фондів обігу. Структура оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Рух грошових коштів на підприємстві та показники їх використання. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів Джерела [1, 2, 3, 4, 5]. 2. Само-тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Практичне заняття Тема 5. Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	8,5	1.Поняття про трудові ресурси туристичних підприємств. Класифікація і структура персоналу підприємства. Показники ефективності використання персоналу підприємства. Планування чисельності працівників підприємства. Сучасна система управління персоналом. Принципи формування персоналу підприємства. Методи залучення персоналу. Продуктивність праці та показники її ефективності. Шляхи підвищення ефективності використання персоналу підприємства. Джерела [1, 2, 3, 4, 5]. 2. Само-тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Практичне заняття Тема 6. Мотивація та організація оплати праці працівників туристичного підприємства	6,5	1.Поняття мотивації та організації оплати праці. Складові поняття категорії «заробітна плата». Функції заробітної плати. Складові елементи організації заробітної плати на підприємстві. Механізм мотивації трудової діяльності. Форми мотивації працівників підприємства. Форми і системи оплати праці в економіці туризму. Обґрунтування витрат на оплату праці. Планування фонду оплати праці. Джерела [1, 2, 3, 4, 5]. 2. Само-тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей.
Разом змістовий модуль 1	45		
Змістовий модуль 2. Економічне управління виробничою і фінансово-комерційною діяльністю туристичних підприємств.			
Практичне заняття Тема 7. Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії.	9	1.Виробнича програма туристичного підприємства: сутність і структура. Принципи та етапи розробки виробничої програми туристичного підприємства. Сутність економічного планування діяльності туристичних підприємств, як основи реалізації виробничої програми. Класифікація планів та методи планування діяльності туристичного підприємства. Характеристика процесу планування. Методи планування продажу туристичного продукту й окремих послуг. Планування діяльності підприємств розміщення та харчування туристів Джерела [1, 2, 3, 4, 5]. 2. Само-тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей.

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Практичне заняття Тема 8. Формування та використання доходів туристичних підприємств	9	<p>1. Поняття доходу туристичного підприємства. Джерела формування доходу туристичного підприємства. Економічний механізм формування і розподілу доходу підприємства. Модель формування і розподілу валового доходу туристичного підприємства. Стратегія формування і розподілу доходу підприємства. Політика оптимізації доходу туристичних підприємств. Система формування й розподілу прибутку туристичних підприємств. Показники прибутку та рентабельності туристичних підприємств. Джерела [1, 2, 3, 4, 5].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Практичне заняття Тема 9. Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства.	9	<p>1. Поняття витрат туристичного підприємства. Структура витрат за економічно однорідними елементами. Класифікація витрат за різними ознаками. Поняття собівартості туристичної продукції. Калькуляція собівартості туристичного продукту. Методи визначення собівартості туристичного продукту. Принципи розрахунку туроператором собівартості туру. Управління і планування витрат туристичного підприємства. Механізм управління витратами туристичного підприємства. Методи планування витрат туристичного підприємства Джерела [1, 2, 3, 4, 5,].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей.
Практичне заняття Тема 10. Ціноутворення в туризмі	8	<p>1. Сутність та функції ціни. Особливості ціноутворення в туризмі. Фактори, що впливають на ціну туристичного продукту. Принципи ціноутворення в туризмі. Методи ціноутворення. Структура ціни на туристичний продукт. Методика складання цін на туристичні послуги. Визначення ціни пакета туристичних послуг. Цінова політика туристичних підприємств. Механізм регулювання цін через податки Джерела [1, 2, 3, 4, 5].</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей .
Практичне заняття Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	9	<p>1. Економічна сутність інвестицій. Класифікація інвестицій за різними ознаками. Основні поняття інвестиційної діяльності в туризмі. Характеристика та порядок формування інвестиційних ресурсів туристичного підприємства. Джерела залучення інвестиційних ресурсів. Інвестиційні проекти в туризмі: зміст та порядок розробки. Управління реалізацією інвестиційних проектів. Проблеми залучення іноземних інвестицій в національний туристичний комплекс Джерела [1, 2, 3, 4, 5)</p> <p>2. Само-тестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	Тестування, та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей.

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Разом змістовий модуль 2	45		
Разом	90		

7. Результати навчання

1	Знання суті, змісту та основних понять економіки туризму та туристичного бізнесу
2	Знання туристичного ринку та підприємницької діяльності в туризмі
3	Знання економічної ефективності туристичної діяльності. Спеціалізації, кооперації та концентрації виробництва в економіці туризму
4	Знання основних та оборотних фондів туристичного підприємства
5	Знання трудових ресурсів та продуктивності праці в туризмі.
6	Знання мотивації та організації оплати праці працівників туристичного підприємства
7	Уміння планувати виробничу програму діяльності підприємств туристичної індустрії
8	Уміння формувати та використовувати доходи туристичних підприємств
9	Знання витрат та собівартості продукції туристичного підприємства
10	Знати ціноутворення в туризмі
11	Уміння управляти інвестиційною діяльністю підприємств туризму

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1		2	4
Тема 2	1		1		2	4
Тема 3	1		1		2	4
Тема 4	1		1		2	4
Тема 5	1		1		2	4
Тема 6	1		1		3	5
Разом змістовий модуль 1	6		6		13	25
Змістовий модуль 2						
Тема 7	1		1		3	5
Тема 8	1		1		3	5
Тема 9	1		1		3	5
Тема 10	1		1		3	5
Тема 11	1		1		3	5
Разом змістовий модуль	5		5		15	25
Разом	11		11		28	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій (електронний варіант)
2. Візуальне супроводження лекцій (презентації)
3. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
4. Комплекти індивідуальних завдань.
5. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник / М.П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.
2. Городня Т.А. Економіка туризму: теорія і практика: Навчальний посібник / Т.А.Городня, А.Ф.Щербак. – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 436 с.
3. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник / Л.П. Дядечко. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: Навч. посіб. / М.П. Мальська, В.В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
5. Ткаченко Т.І. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. посібник / Т.І. Ткаченко, С.П. Гаврилюк. – К.: КНТЕУ, 2010. – 179 с.
6. Замедлина Е.А. Економіка отрясли: туризм: Учебное пособие для студ. проф. образ. / Е.А. Замедлина, О.Н. Козырева. - М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2007.-205с.

Допоміжна

1. Балабанов И.Т. Экономика туризма: Учебное пособие / И.Т. Балабанов, А.И. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
2. Здорov А.Б. Экономика туризма: Учебник / А.Б. Здорov – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с.
3. Мальська М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: Навчальний посібник / М.П. Мальська, О. Ю. Бордун. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
4. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства: Навч. посіб. /Р.І. Балашова. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 184 с.
5. Андренко І.Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник /І.Б. Андренко, Н.М. Влащенко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 308 с

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. - Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: офіц. текст: за станом на 07серпні 2011 р. №3675-VI. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: офіц. текст: за станомна4липня 2013 р. №406-VII. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua